

УДК 341.162

DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v6.2022.17>**Н. Печерова,**

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права, права інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін
Київського університету інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВИДАТНА УНІВЕРСАЛЬНА ЦІННІСТЬ ЯК КРИТЕРІЙ ВНЕСЕННЯ ОБ'ЄКТУ ДО СПИСКУ ВСЕСВІТНЬОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО

Чи кожен твір архітектури, живопису, монументальної скульптури стає «культурною спадщиною»? Які об'єкти можуть вважатися такими, що відносяться до «культурної спадщини»? Який порядок віднесення таких об'єктів до «культурної спадщини»? Яка роль в вище зазначених питаннях поняття видатної універсальної цінності як критерію внесення об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО? Який порядок та критерії для визначення видатної універсальної цінності?

Наша держава є членом ЮНЕСКО з 12 травня 1954 року. За час співпраці з Організацією наша країна виступила ініціатором багатьох міжнародних програм та проектів. На 27-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (1993 р.) Україна виступила з ініціативою розробки «Програми культури миру». Ця ініціатива лягла в основу переорієнтації діяльності ЮНЕСКО в напрямку зміцнення її етичної місії та ролі у формуванні культури миру, клімату довіри і толерантності. В ході 29-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО Україна ініціювала звернення до ООН з метою відзначення Міжнародного року захисту, збереження та відродження культурної спадщини. 56-а сесія Генеральної асамблеї ООН підтримала ініціативу – 2002 рік проголошено ООН Міжнародним роком із захисту світової культурної спадщини. За період

членства в ЮНЕСКО Україна чотири рази обиралася до керівного органу Організації – Виконавчої ради. До міжнародних конвенцій та рекомендацій ЮНЕСКО, стороною яких є Україна віднесено: Всесвітня конвенція про авторське право (1952 р.); Конвенція про охорону культурних цінностей на випадок збройного конфлікту та Протоколи до неї (1954 р., 1999 р.); Конвенція про міжнародний обмін виданнями (1958 р.); Конвенція про обмін офіційними виданнями та урядовими документами між державами (1958 р.); Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960 р.); Конвенція про визнання учбових курсів, дипломів про вищу освіту та вчених ступенів у державах регіону Європи (1979 р.); Конвенція про заходи, спрямовані на заборону і попередження незаконного ввозу, вивозу та передачі права власності на культурні цінності (1970 р.); Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (1972 р.); Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів (1971 р.); Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (Конвенція про фонограми) (1971 р.); Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (1997 р.); Конвенція про охорону

підводної культурної спадщини (2001 р.); Конвенція про збереження нематеріальної культурної спадщини (2003 р.); Конвенція про боротьбу із допінгом у спорті (2005 р.); Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження (2005 р.) [1].

Проте, незважаючи на зазначену вище співпрацю між нашою державою та ЮНЕСКО досі відсутня достатня кількість досліджень на предмет того, що являє собою видатна універсальна цінність як критерій внесення об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Визначення видатної універсальної цінності не приводиться і в Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (1972 р., далі – Конвенції).

В той же час, зважаючи на важливість положень Конвенції, а саме на те, що питання включення об'єктів до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО регулюється саме вище зазначеною Конвенцією, а також Оперативними (Керівними) Настановами з імплементації цієї Конвенції пропонується розглянути питання видатної універсальної цінності як критерію внесення об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО саме через призму вище зазначеної Конвенції, а також Оперативних (Керівних) Настанов з імплементації до неї.

Беручи до уваги те, що кожна – держава сторона Конвенції має зобов'язання із виявлення, охорони, збереження, популяризації та передачі майбутнім поколінням відповідної культурної і природної спадщини [2], а також прийняття Закону України Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 7 лютого 2023 року № 2915 – IX [3] дане питання набуває ще більшої актуальності.

Метою даної роботи є формування розуміння того, що представляє собою видатна універсальна цінність, чому дане поняття, забігаючи

наперед по змісту статті, є наскрізним у Конвенції та проходить через зміст багатьох її статей. У свою чергу пошук відповідей на такі питання стосовно того чи є поняття видатною універсальної цінності оціночним поняттям, чи існують чіткі критерії того, який об'єкт можна вважати таким, що має видатну універсальну цінність є відповідними поставленими завданнями.

Відповідно до ст. 1 Конвенції під «культурною спадщиною» розуміються:

пам'ятки: твори архітектури, монументальної скульптури й живопису, елементи та структури археологічного характеру, написи, печери та групи елементів, які мають видатну універсальну цінність з точки зору історії, мистецтва чи науки;

ансамблі: групи ізольованих чи об'єднаних будівель, архітектура, едність чи зв'язок з пейзажем яких є видатною універсальною цінністю з точки зору історії, мистецтва чи науки;

визначні місця: твори людини або спільні витвори людини й природи, а також зони, включаючи археологічні визначні місця, що є універсальною цінністю з точки зору історії, естетики, етнології чи антропології [2].

Аналізуючи зміст вище наведеної статті Конвенції зазначимо, що надається розуміння того, що потрібно розуміти під поняттям «пам'ятки», «ансамблі», «визначні місця». Одразу звертаємо увагу на те, що відповідно до зазначених вище положень статті 1 для того, щоб певна пам'ятка могла вважатися «культурною спадщиною» вона має мати видатну універсальну цінність з точки зору історії, мистецтва чи науки, те саме стосується і «ансамблю». Щодо «визначного місця» як об'єкту «культурної спадщини», то він також повинен мати видатну універсальну цінність, але, на відміну, від попередніх об'єктів ще з точки зору естетики, етнології чи антропології.

Аналізуючи зміст ст. 4 Конвенції (про неї вже зазначалося на початку роботи), а саме те, що кожна держава – сторона цієї Конвенції визнає, що зобов'язання забезпечувати виявлення, охорону, збереження, популяризацію й передачу майбутнім поколінням культурної і природної спадщини, що зазначена у статтях 1 і 2, яка перебуває на її території, покладається насамперед на неї. З цією метою вона прагне діяти як власними зусиллями, максимально використовуючи наявні ресурси, так і, за необхідності, використовувати міжнародну допомогу і співробітництво, якими вона може користуватися, зокрема, у фінансовому, художньому, науковому й технічному відношеннях [2] дозволяє прийти до висновку, що зобов'язання держави – сторони Конвенції складається із таких складових як виявлення, охорона, збереження, популяризація й передача майбутнім поколінням культурної і природної спадщини. В той же час, можемо бачити зі змісту цієї ж статті, що державі-стороні Конвенції, у разі необхідності надається можливість з використання міжнародної допомоги і співробітництва у вказаних у статті напрямках.

Аналізуючи положення ст. 6 Конвенції, а саме, що повністю поважаючи суверенітет держав, на території яких перебуває культурна і природна спадщина, визначена в статтях 1 і 2, і не торкаючись прав, передбачених національним законодавством щодо зазначеної спадщини, держави – сторони цієї Конвенції визнають, що вона є загальною спадщиною, для охорони якої все міжнародне співтовариство зобов'язане співробітничати [2] не можна не прийти до висновку, що поняття загальної спадщини нерозривно пов'язане з питанням визначення видатної універсальної цінності.

На наш погляд, важливими є і положення ст. 7 Конвенції в якій йдеться, що під міжнародною охороною всесвітньої культурної і природної спад-

щини розуміється створення системи міжнародного співробітництва і допомоги для надання державам – сторонам Конвенції допомоги в зусиллях, спрямованих на збереження й виявлення цієї спадщини [2]. З вище наведеного положення можна дійти до висновку, що критерій видатної універсальної цінності того чи іншого об'єкту нерозривно пов'язаний із наданням міжнародної допомоги. Особливої уваги заслуговує те, що виявлення всесвітньої культурної і природної спадщини у тій чи іншій державі відбувається із залученням міжнародної допомоги. Також варто звернути увагу на те, що розгляд питання про те, що собою являє видатна універсальна цінність та міжнародна охорона нерозривно взаємопов'язані між собою. Більш детально зазначимо про даній взаємозв'язок нижче у даній роботі.

Відповідно до ст. 11 Конвенції кожна держава – сторона цієї Конвенції подає, за можливості, Комітету всесвітньої спадщини перелік цінностей культурної і природної спадщини, що розміщені на її території і можуть бути включені у список, передбачений у пункті 2 цієї статті. Цей перелік, який не можна вважати вичерпним, має містити документацію щодо місцеперебування даних цінностей та інтересу, що вони собою являють [2]. Важливим положенням з даної статті є те, що перелік об'єктів, які мають видатну універсальну цінність є не вичерпним, може доповнюватися, а таким чином і співпраця в контексті міжнародного співробітництва здійснюється на постійній основі, а не носить короткостроковий характер.

Таким чином, відповідно до положень ст. 19 Конвенції будь-яка держава – сторона цієї Конвенції може звертатися з проханням про надання міжнародної допомоги на користь цінностей культурної чи природної спадщини, що мають видатну універсальну цінність і розміщені на її

території. Вона повинна подавати разом зі своєю заявкою інформацію й документацію, передбачені у статті 21, які вона має у своєму розпорядженні і які необхідні Комітету для прийняття рішень [2]. Говорячи щодо змісту зазначеної вище статті, а також розглянутих вище положень можна дійти висновку, що видатна універсальна цінність того чи іншого об'єкту може визначатися державою як самостійно, так із залученням міжнародної допомоги. Але незважаючи на те, яким саме шляхом той чи інший об'єкт буде визначений видатною універсальною цінністю, дане визначення є передумовою наступного етапу, а саме розгляду Комітетом відповідної заявки і документації для прийняття рішення.

Розглядаючи вище зазначені положення Конвенції не можна не звернути увагу, що питання видатної універсальної цінності як критерію внесення об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО пройшло крізь призму багатьох статей, але попри це відсутнє чітке формулювання, що собою являє видатна універсальна цінність. Саме з цією метою звернемося до Керівних Настанов до імплементації Конвенції ЮНЕСКО «Про охорону всесвітньої і культурної спадщини» (далі – Керівних Настанов).

Відповідно до п. 49 Керівних Настанов видатна універсальна цінність означає культурну та/або природну значимість, яка є настільки винятковою, що виходить за межі національних кордонів, та є однаково важливою для нинішніх і майбутніх поколінь усього людства. Тому постійний захист цієї спадщини є першочерговою задачею для світової спільноти в цілому. Комітет визначає критерії для включення таких об'єктів до Списку всесвітньої спадщини [4]. Таким чином, видатну універсальну цінність можна охарактеризувати через сукупність таких ознак як культурна та/або природна значимість,

винятковість, що виходить за межі національних кордонів, однакова важливість як для нинішніх, так і для майбутніх поколінь всього людства, а також постійний захист як першочергова задача світової спільноти.

Відповідно до п. 50 Керівних Настанов держави – сторони запрошуються пропонувати номінування об'єктів культурної та/або природної спадщини, що мають видатну універсальну цінність, для включення до Списку всесвітньої спадщини [4]. При включенні об'єкта до Списку всесвітньої спадщини Комітет приймає Формулювання видатної універсальної цінності, яке містить ключову інформацію для майбутнього ефективного захисту та керування об'єктом [4].

Згідно із п. 53 Керівних Настанов номінації, представлені в Комітет, мають демонструвати повне прийняття державою – стороною обов'язку зберігати спадщину власними зусиллями. Такий обов'язок передбачає певні програмові, юридичні, наукові, технічні, адміністративні та фінансові заходи, прийняті та запропоновані для захисту об'єкта та його видатної універсальної цінності [4]. Аналізуючи вище зазначене положення формується певний алгоритм, який передує внесенню того чи іншого об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Першими кроками у такому алгоритмі є виявлення об'єкту, який має видатну універсальну цінність самостійно або за міжнародною участю, номінація об'єкту. Щодо обов'язку по здійсненню певних програмових, юридичних, наукових, технічних, адміністративних заходів, то вони, на наш погляд, нерозривно зв'язані з кожним кроком як до внесення об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО так, і після, що є цілком зрозумілим.

Зауважимо, що важливим кроком у зазначеному вище алгоритмі є так зване формування попередніх списків номінацій об'єктів для включення до

Списку всесвітньої спадщини відповідно до п. 55 Керівних Настанов.

Так відповідно до вище зазначеного пункту Керівних Настанов глобальна стратегія із створення репрезентативного, збалансованого та достовірного Списку всесвітньої спадщини розроблена з метою виявлення та заповнення прогалини у Списку всесвітньої спадщини. Ця мета досягається шляхом залучення країн приєднуватися до Конвенції про всесвітню спадщину та готувати Попередні списки (відповідно до пункту 62) та номінації об'єктів для включення до Списку всесвітньої спадщини [4].

До того ж відповідно до п. 60 Керівних Настанов державам – сторонам, чії об'єкти спадщини з видатною універсальною цінністю недостатньо представлені у Списку всесвітньої спадщини, пропонується: а) приділяти першочергову увагу створенню власних Попередніх списків та номінацій; б) ініціювати та підтримувати на регіональному рівні партнерство, засноване на обміні технічним досвідом; с) заохочувати двосторонню та багатосторонню співпрацю з метою збільшення експертних та технічних можливостей організацій, відповідальних за захист, збереження та керування спадщиною, а також d) брати якомога активнішу участь у засіданнях Комітету всесвітньої спадщини [4].

В п. 62 Керівних Настанов дається визначення попередньому списку. Так, під попереднім списком розуміється перелік об'єктів спадщини, розташованих на території держави - сторони, які держава – сторона вважає гідними включення до Списку всесвітньої спадщини. Держави – сторони мають включати до Попереднього списку назви тих об'єктів, які на їхню думку мають видатну універсальну цінність, а також об'єкти, які планується номінувати протягом наступних років [4]. Важливим, в цьому контексті є і положення п. 63 Керівних Настанов відповідно до якого номінації на включення до Списку всес-

вітньої спадщини не розглядаються, якщо номінований об'єкт не було включено до Попереднього списку держави – сторони [4].

Саме власне визначення видатної універсальної цінності в Керівних Настановах розглядається через критерії, що зазначені у пп. 49–53. Для того, щоб той чи інший об'єкт вважався таким, що має видатну універсальну цінність він має відповідати одному або кільком з визначених Керівними Настановами критеріям. Такими критеріями є:

– являти собою витвір творчого людського генія;

– представляти, як важлива зміна людських цінностей протягом певного часу або в межах певного культурного регіону впливає на розвиток архітектури або технологій, монументального мистецтва, міського планування або ландшафтного дизайну;

– слугувати унікальним або принаймні винятковим свідченням культурної традиції або цивілізації, яка нині існує або припинила своє існування;

– бути видатним зразком типу споруди, архітектурного або технологічного ансамблю або ландшафту, який (або які) ілюструють важливу епоху (або епохи) історії людства;

– бути видатним зразком традиційного поселення, землекористування або водокористування, який представляє певну культуру або певну форму взаємодії людини з довкіллям, особливо якщо такий зразок став вразливим під впливом незворотних змін;

– бути прямо чи опосередковано пов'язаним з подіями або існуючою традицією, ідеями або віруваннями, з творами мистецтва та літератури, що мають світове значення. (Комітет вважає, що цей критерій варто застосовувати у поєднанні з іншими критеріями);

– представляти зразок унікального природного явища або ділянку неповторної природної краси та естетичної важливості;

– бути видатним прикладом, який представляє основні віхи історії людства, в тому числі сліди давнього життя, важливі поточні геологічні процеси формування земної поверхні, або важливі геоморфологічні та фізіографічні явища;

– бути видатним зразком, що представляє важливі поточні екологічні та біологічні процеси в еволюції та розвитку наземних, прісноводних, берегових та морських екосистем та сукупностей рослин і тварин;

– бути ареалом проживання найбільш важливих видів з точки зору збереження біологічного розмаїття, в тому числі видів, що знаходяться під загрозою зникнення та мають видатну універсальну цінність для науки та збереження довкілля [4].

Потребує уваги і той факт, що ці критерії раніше були представлені як два окремі набори критеріїв: критерії з I по VI для культурної спадщини і критерії з I по IV для природної спадщини. Проте, на 6 позачерговій сесії Комітету всесвітньої спадщини було прийняте рішення об'єднати всі десять критеріїв в один набір.

Значимо, що положення п. 78 Керівних Настанов можна вважати певним доповненням до вище зазначених критеріїв. Так, щоб вважатися таким, що має видатну універсальну цінність, об'єкт також має відповідати умові цілісності та/або автентичності і бути під належним захистом та керуванням, що забезпечують його збереження [4]. Зауважимо, що вимога щодо відповідності цілісності та/або автентичності, перебування під належним захистом та керуванням не носить факультативний характер, а є обов'язковою і робочою у поєднанні з одним або декількома критеріями із визначення того чи іншого об'єкту видатною універсальною цінністю.

Відповідно до п. 98 Керівних Настанов законодавчі та нормативно-правові заходи на національному та місцевому рівні мають забезпечити

захист об'єкта від соціального, економічного та іншого тиску або змін, що можуть негативно вплинути на його видатну універсальну цінність, в тому числі цілісність та/або автентичність. Держави – сторони також мають забезпечити повне та ефективне застосування цих заходів [4].

Актуальним питанням, що постає із зазначених вище норм є питання меж для ефективного захисту та системи керування.

Згідно із п. 99 Керівних Настанов визначення меж є важливою вимогою для організації ефективного захисту номінованого об'єкта. Межі необхідно встановити таким чином, щоб включити всі ознаки, що відображають видатну універсальну цінність, та щоб забезпечити цілісність та/або автентичність об'єкта [4].

Відповідно до положень пп. 103–107 Керівних настанов, якщо це необхідно для належного захисту об'єкта, можуть бути організовані буферні зони. З метою ефективного захисту номінованого об'єкта буферна зона – тобто зона, що оточує номінований об'єкт, – має додаткові законні та/або загальноприйняті обмеження свого використання та розбудови, щоб забезпечити об'єкт додатковим захистом. Буферна зона може включати безпосереднє оточення об'єкта, важливі види та інші області, які функціонально важливі для підтримки та захисту об'єкта. Територія буферної зони у кожному випадку має бути визначена через особливі механізми. Подробиці щодо розміру, характеристик, дозволеного використання буферної зони, а також карта, на якій позначено чіткі межі об'єкта та його буферної зони, має бути додана до номінації. Також необхідно подати чітке пояснення, яким чином буферна зона сприяє захисту об'єкта. Слід зауважити, що якщо буферна зона не передбачена, номінація має включати пояснення, чому необхідності у створенні буферної зони немає. Хоча буферні зони не є частиною

номінованого об'єкту, будь-які модифікації або створення буферної зони після включення об'єкта до Списку всесвітньої спадщини мають узгоджуватися з Комітетом всесвітньої спадщини через процедуру несуттєвих змін меж [4].

Важливим аспектом є система керування об'єктом, що має видатну універсальну цінність. Так, згідно із положеннями п. 108 Керівних Настанов кожний номінований об'єкт має супроводжуватися чітким планом керування або іншим документом, що представляє систему керування, у якому визначено, як саме видатна універсальна цінність об'єкта буде зберігатися, бажано з активною участю різних сторін [4]. Із зазначеного вище положення підкреслимо, що система керування має бути розроблена ще на стадії номінації того чи іншого об'єкту.

Метою системи керування відповідно до п. 109 Керівних Настанов є забезпечення ефективного захисту номінованого об'єкта для нинішніх та наступних поколінь [4].

І нарешті, приймаючи рішення включити об'єкт до Списку всесвітньої спадщини, Комітет, керуючись висновками консультативних органів, затверджує Формулювання видатної універсальної цінності для об'єкта відповідно до положень п. 154 Керівних настанов [4].

Роблячи узагальнення вище викладеного матеріалу зазначимо, що питання розуміння видатної універсальної цінності є основоположним і наскрізним питанням при віднесенні того чи іншого об'єкту до Списку всесвітньої культурної спадщини. Для того, щоб той чи інший об'єкт був визначений як такий, що має видатну універсальну цінність він має відповідати викладеним у Керівних Настановах критеріям. Це має бути відповідність одному або декільком критеріям. Автентичність та цілісність об'єкту йдуть окремо від критеріїв в Керів-

них Настановах, що не є нелогічним, а навпаки цілком обґрунтованим і зрозумілим. Адже, як можна ставити питання про відповідність того чи іншого об'єкта визначеним у Керівних Настановах критеріям, якщо при цьому об'єкт не є автентичним та цілісним? Також важливим і ґрунтовним доповненням до цього питання є те, що питання відповідності об'єкта критеріям, що визначені у Керівних Настановах нерозривно пов'язано з такими питаннями як система керування таким об'єктом та межами для ефективного його захисту.

Щодо перспективи подальшого дослідження видатної універсальної цінності як критерію віднесення об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО вбачається за доцільне у майбутньому розглянути вище зазначене питання, зокрема, з точки зору автентичності та цілісності для формування та пропонування власне свого визначення видатної універсальної цінності.

Наостанок зазначимо, що на сьогоднішній список об'єктів в нашій державі, які віднесені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО представлений такими об'єктами як «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська Лавра» (з 1990 року); «Львів: Ансамбль історичного центру» (з 1998 року); Геодезична «Дуга Струве» (з 2005 року); «Резиденція митрополитів Буковини та Далмації» (зараз – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича) (з 2011 року); «Стародавнє місто Херсонес Таврійський та його хора» (з 2013 року); «Дерев'яні церкви Карпатського регіону України та Польщі», спільна українсько-польська номінація (з 2013 р.) [1].

Підкреслимо, що важливою подією, яка наразі відбулася в контексті співпраці нашої держави з ЮНЕСКО стало віднесення історичного центру міста Одеси до Основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Стаття присвячена дослідженню поняття видатної універсальної цінності як критерію внесення об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Зацікавленість у даному дослідженні зумовлена положеннями ст. 4 Конвенції ЮНЕСКО «Про охорону всесвітньої і культурної спадщини» 1972 р. про те, що кожна держава – сторона Конвенції визнає, що зобов'язання забезпечувати виявлення, охорону, збереження, популяризацію й передачу майбутнім поколінням культурної і природної спадщини, що зазначена у статтях 1 і 2, яка перебуває на її території, покладається насамперед на неї [2], а також прийняттям Закону України Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 7 лютого 2023 року № 2915 – IX [3]. Працюючи над даною статтею та аналізуючи зміст статей Конвенції, на жаль, було констатовано відсутність визначення видатної універсальної цінності, хоча дане поняття проходить через призму багатьох статей Конвенції. Досить вагому роль у наданні даного визначення і його розкриття надають Керівні (Оперативні) Настанови до імплементації Конвенції ЮНЕСКО «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини» 1972 року. В даних настановах пропонується, зокрема у п. 49 під видатною універсальною цінністю розуміти таку культурну та/або природну значимість, яка є настільки винятковою, що виходить за межі національних кордонів, та є однаково важливою для нинішніх і майбутніх поколінь усього людства [4]. Власне самі критерії визначення видатної універсальної цінності визначені у пп. 49–53 Керівних Настанов [4]. Важливо, що критерії раніше були представлені як два окремі набори

критеріїв: критерії з I по VI для культурної спадщини і критерії з I по IV для природної спадщини. Проте, на 6 позачерговій сесії Комітету всесвітньої спадщини було прийняте рішення об'єднати всі десять критеріїв в один набір.

З аналізу змісту Керівних Настанов можемо бачити, що питання критеріїв за яким той чи інший об'єкт може бути внесений до Списку всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО нерозривно пов'язаний з такими питаннями як автентичність та цілісність об'єкту, що є цілком обгрунтованим, адже як об'єкт, що претендує на те, щоб бути внесеним до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО може бути не автентичним або не цілісним?

Дослідження питання видатної універсальної цінності як критерію внесення об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО дозволяє проаналізувати й алгоритм самого цього процесу, мається на увазі самого процесу внесення того чи іншого об'єкту до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

І наостанок, зауважимо, що наразі Список об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що знаходяться в нашій державі був поповнений, шляхом внесення історичного центру м. Одеси до Основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що є вагомою подією в контексті співпраці нашої держави з ЮНЕСКО.

Ключові слова: культурна спадщина, видатна універсальна цінність, ЮНЕСКО, Список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, критерії видатної універсальної цінності.

Pecherova N. Notable universal value as a criterion for including the object on the UNESCO World Heritage List

The article is devoted to the study of the concept of outstanding universal value as a criterion for including the object on the UNESCO World Heritage

List. Interest in this study is determined by the provisions of Art. 4 of the UNESCO Convention “On the Protection of the World and Cultural Heritage” of 1972. According to this Art. each state party to the Convention recognizes that the obligation to ensure the identification, protection, preservation, popularization and transfer to future generations of cultural and natural heritage specified in articles 1 and 2, which is located on its territory, relies primarily on it [2], as well as the adoption of the Law of Ukraine On Approval of the Decree of the President of Ukraine “On Extending the Term of Martial Law in Ukraine” dated February 7, 2023 No. 2915–IX [3]. Working on this article and analyzing the content of the articles of the Convention, unfortunately, it was found that there is no definition of outstanding universal value, although this concept passes through the prism of many articles of the Convention. The Guiding (Operational) Guidelines for the implementation of the UNESCO Convention “On the Protection of the World Cultural and Natural Heritage” of 1972 play a rather important role in providing this definition and its disclosure. In these guidelines, it is suggested, in particular in paragraph 49, that outstanding universal value should be understood as such cultural and/or natural significance, which is so exceptional that it goes beyond national borders, and is equally important for the present and future generations of all mankind [4]. Actually, the very criteria for determining outstanding universal value are defined in paragraphs 49 – 53 of the Guidelines [4]. Importantly, the criteria were previously presented as two separate sets of criteria: criteria I to VI for cultural heritage and criteria I to IV for natural heritage. However, at the 6th extraordinary session of the World Heritage Committee, a decision was made to combine all ten criteria into one set.

From the analysis of the content of the Guidelines, we can see that

the question of criteria according to which a particular object can be included in the UNESCO World Cultural Heritage List is inextricably linked with such questions as the authenticity and integrity of the object, which is fully justified, because as an object claiming to be included in the UNESCO World Heritage List may not be authentic or intact?

Studying the issue of outstanding universal value as a criterion for including an object on the UNESCO World Heritage List allows us to analyze the algorithm of this process itself, meaning the very process of including this or that object on the UNESCO World Heritage List.

And finally, we should note that the List of UNESCO World Heritage Sites located in our country has been supplemented by including the historical center of Odessa to the Main List of UNESCO World Heritage Sites, which is an important event in the context of our country's cooperation with UNESCO.

Key words: cultural heritage, notable universal value, UNESCO, the World Heritage List, the criterions of notable universal value.

Література

1. Участь України у діяльності ЮНЕСКО URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/yunesko/uchast-ukrayini-u-diyalnosti-yunesko>

2. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини 1972 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text

3. Закон України Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 7 лютого 2023 року № 2915–IX URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1646174>

4. Керівні (Оперативні) Настанови до імплементації Конвенції ЮНЕСКО «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини» 1972 р. URL: <https://mkip.gov.ua/files/pdf/856987.pdf>

